

Český zápas

Týdeník Církve československé husitské

Ročník: 97

číslo: 43

22. října 2017

Cena: 8 Kč

Jan Žižka dvakrát dobyl hrad Rabí

Dědeček Josef mi v době mého dětství rád a s velkým zaujetím vyprávěl o historii. Svou starou „Zetkou“ mne spolu s mladšími sourozenci vozil po hradech a zámcích. Na impozantní hrad Rabí jsem však zavítala až letos, díky srpnovému pozvání přátel na starobyloou chalupu v Katovicích, ležících v jižních Čechách.

Rozsáhlý hradní areál, který je unikátní památkou gotického stavitelství, je zasazen do malebné pošumavské krajiny nad zlatonosnou řekou Otavou. Jak uvádí historické prameny, v roce 1407 získal Rabské panství Jan z Rýzemberka, jenž byl znám jako politický činitel a později odpůrce husitů. Proto také husitská vojska hrad dvakrát obléhala a dobyla. Poprvé se Jan Žižka objevil před hradbami Rabí v dubnu 1420, aby tu zničil moc svých zapřísáhlých odpůrců. Hrad byl považován za nedobytný. Proto sem byly svezeny z okolí kostelní poklady i panský majetek – klenoty, roucha, zlato, zbroj. Husité se obořili na hrad nečekaně prudkým útokem. Po krátké střelbě dorazili k hradbám, zapálili některé budovy, zaplnili příkopy slámou a chrastím. Zdolali hradby a vnikli do nádvoří. Posádka byla proti husitským pavézám a cepům bezmocná, ustupovala z nádvoří do nádvoří, až se konečně celý hrad ocitl v rukou útočníků. Ke druhému obléhání Rabí došlo v červnu 1421. Žižka prý řídil boj stoje pod starou hrušní, osaměle se tyčící v poli. Nešťastnou náhodou přiletěl z hraděb šíp, zabodl se do kmenu hrušně a vyrazil z něho třísku, která vletla Žižkovi do jediného zdravého oka. Rána byla drasticky osudná. Zraněného velitele odvezli rychle do Prahy na léčení, leč ztraceného zraku už nenabyl. Osudová střela na geniálního стратега a vojevůdce je připisována tehdejšímu purkrabímu Přibíku Kočovskému (někdy též psáno Kocovskému). Podle některých pramenů Žižka možná zcela neoslepl. S touto hypotézou přišli ti, kteří zpochybňovali jeho schopnost vést bitvy i po ztrátě zraku. Do jaké míry mu ovšem zůstalo zbytkové vidění, je dnes nemožné zjistit.

Podle vyprávění mladé průvodkyně k vítězství Jana Žižky údajně přispěla i zrada uvnitř hradu, kdy se část posádky přidala k husitům. V podzemí tehdy existovaly tajné chodby, takže v rámci prohlídky se ve sklepení pod šenkýřskými schody promítá krátké působivé video, v němž chodbami dva obránci hradu prchají, aby si zachránili holý život. Prohlídku po Rabí zpestřují draví ptáci od supy až po poštolku, nechybí ani sovy. Pro zájemce se tu nabízí také střelba do terče, jak z kuše, tak z luku. Zvládnout se to dá, pokud má někdo dobré oko a základní výcvik. Originální drátěnou košili a plátové brnění si však je možné jen prohlédnout. Návštěvníkům, kterých se sešlo skutečně mnoho, se líbila i zrekonstruovaná bývalá konírna, do které se vešlo šestnáct koní. Dnes slouží jako obřadní síň, kde se konají svatby, ale také výstavy, koncerty a divadelní představení.

Díky návštěvě Rabí jsem se na chvíli vrátila do dětství. Hrad je zajímavou nabídkou pro každého z nás, kdo se zajímá o české dějiny.

Olga Nytrová

9. setkání mládeže CČSH a jejich přátel

Od pátku 15. do neděle 17. září se v krásném a velkolepém olomouckém sboru naší církve konalo Setkání mladých CČSH a jejich přátel, na kterém se nás sešlo téměř sedmdesát ve věku cca od 6 do 80 let. Všichni jsme přeci Boží mládež!

Pro nás, co jsme z větších sborů a zvyklí na pravidelné dětské a později mládežnické skupinky, je každoroční setkání mladých příjemným osvěžením v životním shonu a příležitostí se po roce potkat se starými mladými známými. Velmi obdivuji ty, kteří místo na dětských skupinkách trávili neděle sezením v kostelních lavicích a posloucháním prastarých formulací naší liturgie, pokoušeli se o vyslovení vět „aby záře lásky tvé a pravdy tvé nám opět zradostnila život náš“ a zpívali písně o „údolích, kde chrastí kosti“, a přesto nejsou otrávení a rádi se zúčastní víkendového setkání mládeže. Pro ně je jistě takový víkend zásadním osvěžením v jejich duchovní cestě.

Letošní téma vycházelo z biblického verše „A dám vám nové srdce a do nitra vám vložím nového ducha.“ (Ez 36,26) Od toho se odvíjely i tři modlitební programy (zaměřené na Novost, Srdce a Ducha), výzdoba sboru a přilehlých prostor a alespoň jemně o toto téma škrty téměř všechny aktivity. Nabíjený program začal už v pátek večer, kdy se kromě prvního společného jídla konala prohlídka města a večerní modlitba. V sobotu jsme se sešli už v 8 hodin na snídani, po které následovala společná modlitba a dva bloky workshopů. V programu si každý mohl vybrat dvě z nabízených dílen: poslechnout si interaktivní přednášku o srdci, kterou vedl kardiolog a kazatel Aleš Navrátil; popovídat si o rozdílech ve spiritualitě ženy a muže s Jurajem Jordánem Dovalou a Helenou Smolovou; vyzkoušet si techniku oživení Bible pomocí speciálních barev s Annou Radovou; naučit se fotit duchovní akce pod vedením skupiny věřících fotografů; prohlédnout si oddělení olomoucké nemoc-

nice pro předčasně narozené děti; zabubnovat si; zatančit si ve stylu street dance pod vedením Anežky Hruškové; zahrát si stolní hry nebo si s Mikulášem Vymětalem popovídat o nových sociálních trendech v církvi.

Během workshopů jsme byli v pozici posluchačů či studentů, prostor pro vlastní iniciativu jsme dostali při odpoledním „open space“ okénku. A tuhle chvíli jsme dokázali pořádně zúročit. My starší mládežníci jsme již některá témata opustili, protože víme, že jsou věci, které se zatím nezmění. Mladší a výbojnější účastníci, kteří ještě nejsou nenaplněnými pokusy převálcování, se rozhodli nejen zapojit do diskuse o předem daných tématech jako Využití sociálních sítí v zájmu církve, Každodenní projevy křesťanů, Co mě baví a nebaví na bohoslužbě a dalších, ale sami založili několik nových témat, mimo jiné Homosexualita v církvi a Nutné změny ve Velkém vyznání víry. Když slyšíte partičku třináctiletých kluků se velmi adekvátně vyjadřovat k větám „tak jako jsme přesvědčeni o smrti zla i zlých“, spadne vám brada a zavzpomínáte na svých třináct let, kdy jste řešili zásadně jiné věci než teologické rozborů církevní liturgie.

Po večerní modlitbě jsme se odebrali do blízkého divadla, kde byl připravený dvojkoncert – první zazpívali přerovský sbor Add Gospel a po nich

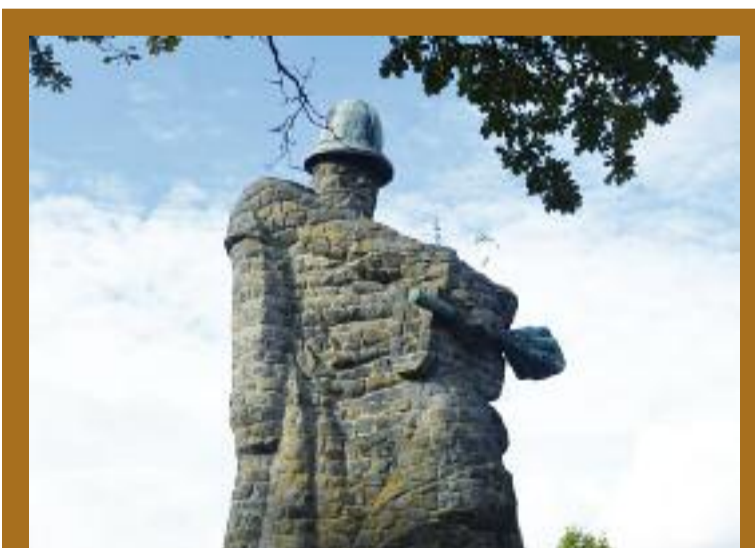
vystoupil s kapelou polsko-český poprockový písničkář Adam Bubík, zpívající křesťanské písně, který je mezi mladými snad ze všech denominací hvězdou první třídy. Myslí si, že formát sobotních koncertů se stal již očekávanou a oblíbenou součástí setkání. Oba večery byly zakončeny posezením v self-made baru U Kříže, kde míchaly Kristýna Mlýnková a Mirka Běhalová skvělé nealkoholické koktejly.

V neděli dopoledne jsme se zúčastnili bohoslužby v místním sboru, kterou jsme trochu omladili „chválíci-mi“ písněmi a poslechli si kázání Evy Vymětalové-Hrabákové. Bohoslužby se již tradičně velmi příjemně neoficiálně zúčastnil patriarcha CČSH Tomáš Butta.

Setkání bylo skvělé a rozhodně si organizační tým zaslouží velké díky! Jako správní manažeři si rádi poslechli i zpětnou vazbu, kterou jsme měli možnost poskytnout před posledním společným obědem. Dle mého byl jediným mínusem setkání termín konání. Pro mě jako pracujícího člověka z Prahy bylo nemožné se do Olomouce dostat dříve než v pátek po 22. hod., nějakou dobu mi trvá se přestat soustředit na pracovní otázky a než jsem našla chvíli na duchovní zklidnění, tak se jelo zpět. Také poměrně velké množství mladých, kteří na setkání pravidelně jezdí, bývá v polovině září ještě na dovolených nebo někde mimo republiku. Proto vítám, že příští rok bude setkání v prodlouženém víkendu 28. – 30. září, a už se na něj moc těším!

Inka Jurková

Foto: Jonáš Butta

CČSH společně s obcí Čejetice a s Armádou ČR, zastoupenou 25. protiletadlovým raketovým plukem „Tobruckým“ Strakonice tradičně pořádá setkání u památníku bitvy v Sudoměři.

Tentokrát se zástupci naší církve, veřejné správy, armády se širokou veřejností sešli při příležitosti 593. výročí smrti Jana Žižky z Trocnova v sobotu 7. října. Na programu byl mj. husitský chorál a další hudební vystoupení, projevy a pozdravy a historická reflexe. Tradiční součástí pietního aktu byla modlitba a požehnání patriarchy CČSH dr. Tomáše Butty.

20. říjen je Dnem stromů

Koho neosvěcuje záře stvořených věcí, je slepý. Koho nebudí hlasité volání přírody, je hluchý. Kdo vidí divy přírody a nechválí Boha, je němý. Komu tato znamení světa neukazují k jeho původci, je hloupý. Otevři tedy své oči, obrať k těmto věcem své uši, uvolni svůj jazyk a otevři své srdce, abys ve všech tvorech objevoval, slyšel, chvilil, miloval Boha. Bonaventura

Doklad Chizkijášovy kultické reformy

Druhé vojensky nejdůležitější město Judského království po Jeruzalémě - Lakiš, je známo především nálezem asyrské dobývací rampy, s jejíž pomocí bylo město v roce 701 př. Kr. dobyto králem Sinacheribem. Znovuobnověný archeologický výzkum v Lakiši, který leží v nížině Šefela poblíž moderního města Kirjat Gat, se mimo jiné soustředí na mohutnou vstupní bránu starou více než 3000 let. Ta je složena z vnější a vnitřní šestikomorové brány. Za jednou z těchto komor byl týmem archeologů pod vedením Josefa Garfinkela a Sa'ara Ganora odkryt prostor, který zde nikdo neočekával: pozůstatky tzv. svatyně u brány. V těchto místech tradičně docházelo k prvnímu kontaktu přichozích lidí s městem a ve starověku se zde odehrávalo více aktivit, než si dnes umíme představit. Kromě toho, že zde stávala stráž, byl zde prostor pro napájení zvířat, ale také se zde obchodovalo, soudilo, na lavicích zde sedávali úředníci a někdy se u brány nacházela menší svatyně.

Pro archeology byl objev pozoruhodný tím, že se svatostánek dochoval navzdory náboženským reformám, kterými mělo Judsko projít za vlády králů Chizkijáše a Jósijáše. Velká místnost s lavicemi po obvodu, na kterou se odkládaly obětiny, doplňovala menší místnost, v níž byly odkryty dva čtyřhrané oltáře, olejové lampy z keramiky, misky a kultické podstavce. Oltáře měly své rohy odseknuty, což je jedním ze znaků, který odkazuje k náboženským reformám. Mnohem výraznějším prvkem, jenž měl desakralizovat svatyni, bylo umístění kamenné desky s kruhovým otvorem - starověkou toaletou nad prostor velevsatyně. Zde je nutno poznamenat, že toaleta nebyla nikdy používána a jednalo se pouze o symbolický akt. Starozákonní text nás zpravuje o podobné praxi v 2 Kr 10,27.

Kdy došlo ke zrušení svatyně, je možné určit díky nálezům otisků pečeti na keramických nádobách. Konkrétně byl objeven typ lemelech (v hebrejštině patřící králi), což bylo označení pro dávky či daně odváděné panovníkovi v naturáliích. Na jiném otisku bylo vyraženo jméno neznámého úředníka. Tyto nádoby z první (velké) místnosti svatyně byly datovány do pozdního 8. století př. Kr. a jsou spojovány s Chizkijášovými vojenskými přípravami proti Asýrii. Ve stejném období byla také zrušena, částečně rozebrána a pod vrstvu zeminy zakonzervována svatyně v Tel Aradu a v nedaleké Beer Šebě byl rozebrán velký „rohatý“ obětní oltář. Všechny tyto události mají společné to, že se odehrály na konci 8. století př. Kr. jako součást reformy, které se netýkaly pouze centralizace kultu, ale například i vojenské moci a ekonomiky tak, aby Judsko mohlo čelit případnému vpádu asyrských vojsk.

Svatyně u brány zřejmě nebyla jediným ani hlavním chrámem Lakiše. Takový závěr vychází z nálezů kultických předmětů (kadidelnic, fragmentů stély, vápencového oltáře, lamp, kalichů a další keramiky) v kruhové jámě pod palácem vybudovaným již před rokem 760 př. Kr. na druhé straně města. Artefakty mohly pocházet právě z hlavního svatostánku, který byl zrušen a rozebrán, nebo stále čeká v zemi na své objevení. Nález kultického prostoru u vstupní brány do města nám pomáhá pochopit, jak probíhaly náboženské změny na území Judského království. Můžeme zde spatřit příklad kultické reformy, jejíž poněkud odlišnou podobu z konce 8. století př. Kr. známe z již zmíněných starších nálezů z Tel Aradu a Beer Šeby. Současné archeologické výzkumy na celé řadě judských míst postupně poodhalují, jakou formou byla rušena kultická místa, a to převážně za vlády krále Chizkijáše. Ne všechny svatyně byly rozebrány, ale jak můžeme vidět v Lakiši a Aradu, stačilo je skrýt před zraky lidí. Zde v Lakiši bylo místo navíc symbolicky znesvčeno položením toalety nad nejposvátnější část svatyně.

Do budoucna nezbyvá než doufat, že se archeologům podaří odhalit další střípky do této složité mozaiky a my budeme schopni mnohem lépe chápat otázky podoby kultu v dobách samostatného Judského království.

David Rafael Moulis

Z kazatelského plánu

20. neděle po svatém Duchu

K tobě volám a ty odpovíš mi, Bože, nakloň ucho, slyš, co říkám. Ochraňuj mě jako zřítelnicí oka, skryj mě ve stínu svých křídel. ŽALM 17,6.8

První čtení: Izajáš 45,1-6

Tužby pro dobu po Duchu svatém (V):

2. Aby svou milostí naši mysl osvěcoval a našim srdcím svou pravdu vyjevoval, modleme se k Hospodinu.
3. Aby nám dal sílu vždy a všude pravdu hledat, v poznané pravdě stát a za ni bojovat, modleme se k Hospodinu.

Modlitba před čtením ze sv. Písem:

Panovníku Hospodine, ve svém Synu jsi zjevil svou slávu mezi národy. Ochraňuj svůj lid, rozptýlený po světě, aby vytrval ve víře a vyznání tvého jména! Osвіт' nás, Bože, svým svatým Duchem, ať slyšíme slova Ježíše Krista, našeho Pána. Amen.

Druhé čtení: 1. Tesaloničským 1,1-10

Evangelium: Matouš 21,14-22

Verše k obětování: Žalm 119,47-48

Verše k požehnání: (varianta I) Žalm 33,18-19, (varianta II): Matouš 22,22

Modlitba k požehnání:

Panovníku Hospodine, děkujeme ti, že nás obcerstvuješ u svého stolu. Dej, abychom ti důstojně sloužili životem, v němž budeš mít zalíbení! Prosíme o to ve jménu Ježíše Krista, našeho Pána. Amen.

Vhodné písně: 12, 13, 24, 94, 119, 166, 188, 291

Hebrejštiny ukrytá v evangeliích

S hebrejštinou se lze v novozákonních knihách setkat na třech rovínách. První z nich je prostá rovina lingvistická. Teologické pojmy jako pesach, satan, korban se objevují v těsné blízkosti oslovení Rabbi, Abba a Mesiáš, po nichž často následují jména a názvy jako Izrael, Belzebul, Abaddon, Iškarjotský, stejně jako liturgické výrazy typu hosanna, haleluja a všudypřítomné Amen, které se jen v Matoušově evangeliu vyskytuje přinejmenším jedenáctkrát.

Za druhé je zde rovina konceptuální: hlavní pilíře slovníku evangelií, jako jsou pojmy království nebeské, poslední dny, věčný život, Spasitel, smlouva, vyvolení, vykoupění, nejsou ve své výchozí podobě hebraismy o nic méně než výše uvedené.

V neposlední řadě je zde třetí kategorie pojmů, které snadno uniknou pozornosti povrchního čtenáře, ale vyjdou na světlo, pokud převedeme do hebrejštiny evangelijské úryvky obsahující buď textově nespolehlivé části nebo špatnou řečtinu hraničící se solecismy (slova špatně složená do vět). Některé z těchto předběžných re-hebraizací působí jako rozmazaný rukopis na palimpsestu, jako náznak ztraceného Pramene evangelijského textu, který nejen vrhá staronové světlo na řadu novozákonních nejasností, ale někdy také vzbuzuje tajuplný dojem, že byla odhalena skutečná ipsissima verba. Pro některé učence to může znamenat potvrzení nároků biskupa Papiase, jenž kol. r. 130 n. l. zaznamenal tradici, podle níž Matouš „sebral Výroky (Ježíše) v hebrejském jazyce a každý je přeložil, jak nejlépe dovedl“.

Nad Písmem

Důvěřuji, a proto věřím

I přistoupili k němu v chrámě slepi a chromí, a on je uzdravil. Když velekněží a zákoníci viděli jeho udivující činy i děti volající v chrámě „Hosanna Synu Davidovu“, rozhněvali se řekli mu: „Slyšíš, co to říkají?“ Ježíš jim odpověděl: „Ovšem! Nikdy jste nečetli: „Z úst nemluvíáte a kojenců připravil sis chválu?“ Opustil je a vyšel ven z města do Betanie; tam přenocoval. Když se ráno vracel do města, dostal hlad. Spatřil u cesty fíkovník a šel k němu; ale nic na něm nenalezl, jen listí. I řekl mu: „Ať se na tobě na věky nerodí ovoce!“ A ten fíkovník najednou uschl. Když to učedníci viděli, podivili se: „Jak najednou ten fíkovník uschl!“ Ježíš jim odpověděl: „Amen, pravím vám, budete-li mít víru a nebudete pochybovat, učiníte nejen to, co se stalo s fíkovníkem; ale i kdybyste této hoře řekli: „Zdvihni se a vrhni se do moře“ – stane se to. Mt 21,14-22

Kdo ohlíká čistotu víry? Velekněží a zákoníci tak činili v době Ježíšově. Oni byli těmi, kteří tak usilovně hlídali čistotu víry v jediného Boha, že neviděli a neslyšeli, jaká změna přichází. Nedokázali vnímat, kdo je již přítomen. Jejich víra byla jistě pevná a hluboká. Ovšem byla to ještě

„...A DÁŠ MU JMÉNO JEŽÍŠ; NEBOŤ ON VYSVOBODÍ SVŮJ LID Z JEHO HRÍCHŮ.“

Matouš (1,21) zde zaznamenává andělova slova k Josefovi o blížícím se narození jeho syna. Pozornost každého hebraisty v uvedeném verši nutně upoutají dva body. V řečtině, latině, angličtině ani žádném jiném jazyce neexistuje přirozená spojitost mezi jménem a následným posláním Nazaretského. Smysl, rytmus a hra se slovy se stanou relevantní tehdy, přeložíme-li verš znovu do originálu: vekara't šemo Ješu'a ki joši'a et 'ammo. Ješu'a totiž doslova znamená „on zachrání“ nebo „Bůh zachrání“ – jde tu o onomastický symbolismus, který není o nic méně hlubokomyslný než jména, která dostali Abraham, Sára, Izák, Juda, Rúben a Šimeón, abych zmínil alespoň několik postav z hebrejské Bible.

Je tu však ještě jeden bod, který stojí za rozbor. Matouš, v horečném úsilí poskytnout ve svém evangeliu důkaz, že starozákonní proroctví došla svého naplnění v Ježíšovi, se odvolává na andělova slova z Iz 7,14, která cituje hned vzápětí (Mt 1,23). Úryvek, co nejvíce se snažící napodobit hebrejštinu z Izajáše, dále říká: „ve-kara't šemo (Ješu'a)...“; v souladu s Izajášem by měl říkat: „... (porodí syna) a dá mu (ona) jméno Ježíš“. Potíž je, že klíčový výraz ve-kara't (ona mu dá jméno) lze v neokalizované hebrejštině číst i jako ve-kara'ta, což znamená „dáš mu jméno“, a právě pro tuto verzi se Matouš rozhodl.

To je v protikladu nejen ke starozákonnímu užití, ale také k židovskému zvyku z novozákonních dob,

jak uvádí L 1,31, podle něhož dávala jméno novorozenému synovi matka.

Epilog kázání na hoře (Mt 7,28–29) a paralelní úryvek v Markovi 1,22, tj. „...neboť je učil jako ten, kdo má moc, a ne jako zákoníci“, je patrně založen na hebrejském zdroji, který uváděl něco ve smyslu: ve-hu lim-medam ke-mošel ve-lo ka-soferim. Klíčový výraz ke-mošel, který původně znamená „jako vypravěč podobenství (nebo hagadista)“, mohl být snadno zaměněn za ke-mošel, což znamená „jako vládce“, tj. jako ten, kdo má moc. Ve prospěch této hypotézy hovoří následující argumenty. (1) Mt 7,28 uzavírá nejdelší didaktickou sekvenci v evangeliu v souladu s Ježíšovou hagadickou metodou výuky par excellence. Sůl, která pozbyla chuti, město ležící na hoře, nebeské ptactvo, polní lilie, tříska v bratrově oku, hrozny z trní a fíky z bodláčí, muž, který staví svůj dům na skále – všechny tyto metafory, alegorie, stejně jako sedm klasických podobností v Matoušovi (všechna spadají do hebrejské kategorie mašal), dokazují, že Ježíš byl mistrným vypravěčem podobenství – což je skutečnost dost pozoruhodná na to, aby si zasloužila zmínku v závěru nejrozsáhlejší parabolické rozpravy (Mt 5–7) v celém Novém zákoně. (2) „Zákoníci“ a „ten, kdo má moc“ nepředstavují příkrý kontrast a tyto pojmy nebyly dostatečně protikladné ani pro Ježíšovy posluchače a/nebo protoevangelistu, aby bylo nutné vložit mezi ně srovnávací slova „a ne jako“.

Pinchas Lapide
Dokončení příště

Mt 21,14-22

život. A s láskou úzce souvisí právě důvěra. Důvěřuji, proto věřím. Věřím ve tvoji lásku. Věřím, že mě nezklameš. Věřím, že jsi moje opora. Že mě neopustíš. Věřit a spolehnout se, že mě Bůh slyší, že je vždycky se mnou. Jsme bytostí závislé na vztahu, zejména na vztahu lásky. Přesto stále pochybujeme a zoufáme si, zda onu lásku neztratíme. Náš strach je mnohdy oprávněný, ale ne pokud se jedná o vztah Boha k nám. Proto je Bible tak plná ujištění o Boží lásce a slitování. Na nás pak je každý den znovu a znovu prosit o odvahu a pevnou důvěru. Také dnešní text proroka Izajáše v nás budí hrdý pokoj, když čteme: „Já jsem Hospodin a jímého už není.“ Jsme jeho děti, které sytí svoji láskou, bezpečím a odpuštěním. Vždyť Boží milost nám byla dána zadarmo. Máme tedy důvod být radostní a každý den vyznat: „Důvěřuji, a proto věřím. Ty sám, Bože, ohlídeš čistotu mé víry.“ Amen. **Ivana Krejčí**

Modlitba slovy apoštola Pavla křesťanům do Tesaloniky:

Ať tedy patříte k vyvoleným,

ke kterým evangelium nepřichází pouze ve slovech, ale v moci Ducha svatého a v přesvědčivé plnosti.

Ať je na každém z nás vidět, komu jsme uvěřili.

Ať je naše víra přesvědčivá a důvěra v živého Boha pevná.

K tomu ať nám všem dopomáhá všemohoucí Bůh. Amen.

Stavět mosty smíření v zemi pachatelů

„Neexistuje novozákonní Bůh lásky a starozákonní Bůh pomsty,“ napsal Pinchas Lapide a ona věta zřetelně vystihuje přístup vynikajícího židovského teologa, diplomata a spisovatele, od jehož smrti nyní v říjnu uplyne dvacet let. Vybrali jsme následující text z knihy *Bůh a člověk hledající smysl*, který je dílem Pinchasovy manželky Ruth Lapide, abychom vzdali hold člověku, jenž podobně jako náš Karel Farský v mnoha směrech předběhl v svou dobu. A nejen dobu svou: je otázkou, zdali jeho dílo bylo – jak u nás, tak ve světě – zcela doceněno a pochopeno. Velképé dílo člověka, jenž učinil obrovský krok kupředu na poli dialogu židů a křesťanů, v oblasti stavění mostů porozumění, v otázkách přístupu k textům Nového zákona a jeho překladu, možná na naše nadšené zřetelné ANO stále čeká.

PINCHAS LAPIDE

ŽIVOT A DÍLO

Narodil se 28. listopadu 1922 ve Vídni. Jediný syn židovských obchodníků vyrůstá ve městě, které je jedinečné svou kulturní rozmanitostí a intelektuální hravostí raného 20. století. Zároveň je ale toto město poznamenáno etnickými konflikty a sociálními rozdíly. Už tehdy byla Vídeň centrem militantního antisemitismu a za pouhé desetiletí sem svou nenávisť k Židům nasměroval i Adolf Hitler.

Zásadní zkušenost předá vnukovi Pinchasův dědeček. Je jí znalost Bible. Mladý Žid vyrůstal spíše v moderní než tradiční židovské rodině, ale dědeček ho zasvětil do svatých spisů svého národa. Zkušenost, jak mocná jsou slova, mu zůstala až do dospělosti. Jako teolog a religionista se sám stal mistrem pregnantních a jednoznačných formulací. Jeho studia určil zájem o jazyk a cizí jazyky a zároveň o náboženské otázky. A tak se vydal na neobyčejnou, přerušovanou, dlouhou cestu ke vzdělání: 1946 složil na vídeňské univerzitě tlumočnickou zkoušku z italského, ruštiny, francouzštiny, němčiny a angličtiny. Mezi léty 1947 až 1951 studuje v Izraeli pod vlivem Martina Bubera judaistiku a dějiny prvních křesťanů. Toto studium bylo přerušeno Lapidovou účastí v 1. izraelsko-arabské válce v roce 1948. Následuje studium literatury na milánské univerzitě Bocconi... V roce 1964 už studuje opět v Izraeli na Hebrejské univerzitě křesťanství a Nový zákon. V následujícím roce se stává profesorem na americkém „Institute for Bible Studies“ a studuje zároveň romanistiku, politologii a medievařistiku. Následuje vědecký pobyt v Německu na Institutu judaistiky Martina Bubera v Kolíně, který Pinchas Lapide uzavírá v roce 1971 promoci. Téma práce je opět vázáno na náboženství a řeč: „Užití hebrejštiny v křesťanských náboženských společnostech se zvláštním zohledněním státu Izrael“.

Proč tak dlouhá cesta ke vzdělání? Proč se Pinchasovi podaří formálně studia ukončit teprve až v polovině pátého desetiletí jeho života? To, co by dnes mohlo vypadat jako jistá ležernost v organizaci studií, má svůj původ v životních zkušenostech. A především je to důsledek jistého vykořenění daného jeho uprchlickou zkušeností v době holocaustu. Roku 1938 ztrácí mladý Žid svůj domov.

Po obsazení Rakouska musí mladý Lapide přihlížet, jak jeho otce nutí, aby kartáčkem na zuby čistil ulici. Sám je vyloučen z vídeňského Sperlova gymnázia a je internován v koncentračním táboře nedaleko českých hranic. Později řekne: „Křesťané mě přivedli do koncentračního tábora, křesťané mi pomohli uprchnout.“ Podaří se mu utéci přes Československo do Polska a poté do Anglie...

V roce 1971 konečně následuje dizertace a přesídlení do Frankfurtu nad Mohanem na pozvání mnoha univerzit a církví. Uzavírá se konečně kruh? Nachází tu v mládí vyhnaný Lapide, po tolika letech učení práce v cizích zemích a neustále se měnících podmínkách, konečně domov? Existuje značné pokušení od-

Tam, kde jsou hranice, jsou rozdíly. Kde jsou hranice, jsou také omezení. Ale jen tam, kde jsou hranice, je možné sousedství a dají se zde stavět mosty porozumění.

povědět kladně, ale není tomu tak. Lapide sice žije a pracuje až do konce svého života – 22. října 1997 – jako spisovatel na volné noze ve Frankfurtu. Byl to ale stále Žid Lapide, kterého vyhnali Němci z domova jeho mládí. A je to opět Žid Lapide, který přichází z nového, dlouho vytoženého domova všech Židů a usazuje se v zemi, na níž ulpívá historická odpovědnost za příšerné zločiny spáchané na židovském národě.

Ale význam tohoto přesunu daleko přesahuje Lapidovu osobní motivaci. Na to je jako veřejná osoba už příliš známý. Činí krok, který u řady Němců budí respekt, nemálo Židů je z něj však zděšeno a rozzlobeno. Ten, který byl v mládí hnán za hranice a ještě v páté desítkce svého života se neustále vydává do dalších zemí, sklízí tedy kromě chvály i kritiku. Tam, kde jsou hranice, jsou rozdíly. Kde jsou hranice, jsou také omezení. Ale jen tam, kde jsou hranice, je možné sousedství a dají se zde stavět mosty porozumění.

A to je velké životní téma Pinchase Lapida. V „zemi pachatelů“ otevírá Žid Lapide možnost stavět mosty smíření. Orientačním bodem pro řadu publikací je náboženství a politika, především však samozřejmě Bible. Ta je oním základem, na kte-

rém Lapide staví dialog.

Lapide je první, kdo popisuje, že staletí trvající odmítání až nepřátelství vůči judaismu, antijudaismus, který je patrný v křesťanské Bibli, a především v tradičním pojetí církví, je možná důležitým aspektem, který umožnil, aby v národě založeném na křesťanství byl tak bez odporu přijat holocaust. Židé zde nebyli jen vyčleňováni ze společnosti, ale opakovaně byli vystaveni i společenskému a státnímu násilí. Pomoci a solidarity se „Kristovi vrazi“ dočkávali – až na pár výjimek – jen těžko. Lapide rád zdůrazňoval, že Židé byli v této zemi usudlíky dříve než křesťané. Také připomínal jejich bezpodmínečnou lásku k Německu – kde se např. prokázalo, že v 1. sv. válce sloužilo na sto tisíc židovských vojáků v německé armádě, z toho 30 000 dobrovolníků a 12 000 z nich bohužel i padlo. Právě toto bylo počátkem Lapidovy práce. Jde mu o zpřítomnění důvodů, které vedly k rozporu mezi kostelem a synagogou. Jde mu o porozumění, co se dosud stalo. A Pinchas Lapide pak usiluje především o smíření.

Základ tohoto snažení lze vysledovat opět v jednom překročení hranice, Lapide se přiklání ke sbírce textů, které prezentují takové náboženské myšlenky, které by jej jako Žida nemusely zajímat: přiklání se k základním spisům křesťanství – Novému zákonu. A zde naráží na problém, který měl tento učenec vždy na zřeteli především – jazyk. Pinchas Lapide upozorňuje, že Nový zákon, tak, jak se dnes čte, byl původně napsán ve zcela odlišném jazyce. Zdůrazňuje: „Jeden a půl tisíc let se křesťané spokojili s latinskou Vulgátou – protože nic jiného než překlad překladu neměli k dispozici – aby se pomalu dopracovali k řeckému textu.

Dnes začíná být jasné, že bez hebrejštiny a aramejštiny nelze získat správný vhled ani do ducha evangelí, ani do jejich původního znění. Protože ani Ježíš ani jeho nejbližší, apoštolové, nepřemýšleli řecky a už vůbec ne latinsky.

Jen 'hebraica veritas', kterou tak radostně vychvaloval sv. Jeroným, nás může přivést k pramenům.“ Nepopíratelným přínosem Pinchase Lapida je ten, že křesťany jako první přivedl k poznání, že text Nového zákona je svým původem židovský text. To ale znamená podle slov Franze Mussnerse, známého němec-

Dokončení na str. 4

Výsledky ankety

Vážení čtenáři, jak jsme vás již informovali, byla z podnětu biskupské rady v magazínovém čísle 16 vyhlášena anketa k návrhu graficky inovovat záhlaví časopisu i celkovou grafickou podobu. V tomto i následujícím čísle byl též na zadní straně otištěn návrh nové podoby. V požadovaném termínu jsme obdrželi 125 odpovědí. Ankety se účastnili převážně laičtí členové církve, duchovní byli v menšině.

Výsledek ankety:

ANO - uvítal/a bych změnu grafické podoby 26 hlasů
NE - přeji si zachovat současnou podobu 99 hlasů

Grafika se tedy měnit nebude. Z ankety rovněž vyplývá, že Týdeník Český zápas má pro členy církve významnou citovou hodnotu a důležitost, v jednom příspěvku byl například použit výraz „rodinné stříbro“. Zvláště nesouhlasné příspěvky byly často emotivní. Některé odpovědi obsahovaly navíc argumentaci pro vyslovený názor, případně též konkrétní náměty pro práci redakce.

Za vaši účast v anketě děkujeme, těšíme se na další spolupráci i na to, že zůstanete našimi čtenáři. Redakce

Křty

V červenci jsem vyzval duchovní na Slovensku, aby předali seznam těch, které pokřtili. Čekal jsem, že půjde o 10 – 12 adres, avšak došlo k něčemu velice překvapivému. Kapitán Mgr. Milan Graus, vězeňský kaplan naší církve, zaslal 54 adres lidí, které on nedávno pokřtil. Položil jsem si otázku, zda to nebude mnohdy marnost nad marnost. Ale takto to skutečně nejde – klást si otázku tímto způsobem. Byli to opravdu lidé, kteří procházeli právě obrovskými problémy – víceleté vězení, mnohdy bez velkých perspektiv, utrpení odloučenosti – vždyť si nic jiného nezasloužili. Vždyť si to, prosím, svým způsobem vykoledovali. Na druhou stranu však musí dostat šanci nejenom si trest odpykat, ale v daném čase se také potkat s křesťanstvím. A třeba svátost křtu pomůže jako dobrý lék. Ztransformuje duchovně člověka, otevře mu novou dimenzi chápání. Bude tomu tak?

Napsal jsem každému pokřtěnému dopis, který představoval naši církev na Slovensku, a tak trochu doufal, že ti, kteří se navrátí do běžného života, překonají nástrahy nové svobody, že se také ozvou církvi, která jim poskytla křest. V seznamu pokřtěných bylo 51 adres mužů a 3 žen. Co dodat. Dostali šanci odpuštění, dostali šanci možného dialogu svědomí. Ne pouze u soudu lidského.

Jan Hradil

Lépe se dívá na mladé tele než na starou krávu

Ano, takto nám před x... desítkami let vysvětloval profesor Dr. Zdeněk Trtík zvýšenou účast na bohoslužbách, když nastoupí mladý duchovní. Říkal: „To není tím, že byste byli moudřejší, to není ani tím, že byste byli zbožnější. Je to tím, že my staří duchovní jsme již unaveni. Jsme i vyčerpánější. Semo tamo nás něco bolí.“ A znovu zopakoval výše zmíněnou myšlenku o stáří a mládí. Teprve po letech, když jsem se dostal do věku nikoliv mladého telete, jsem pochopil, jak velkou měl pravdu.

Jan Hradil

Odhalení památníku

Dne 7. října 2017 za přítomnosti premiéra České republiky Bohuslava Sobotky, hejtmána Jihomoravského kraje a mnoha politiků a starostů proběhlo slavnostní odhalení památníku a otevření muzea internačního tábora ve Svatobořicích. Byl jsem oficiálně pozván z důvodu, že v tomto internačním táboře byl vězněn můj otec Ladislav Hradil (duchovní ČČSH) a jeho matka a moje babička Anna Hradilová. Z jednoduchého důvodu. Bez soudu. Bratr mého otce v čase okupace působil v Anglii v RAF.

Co mne však překvapuje, že teprve po tolika letech je otevřené muzeum a odhalen památník. Vždyť zde bylo internováno pár set tisíc lidí z politického odboje proti fašismu, děti od tří do šesti let a hlavně rodiny těch, kteří bojovali proti fašismu v zahraničních armádách. Vyšla i kniha, ve které jsem našel několik zmínek o mém otci. Cituji z knihy zápis vězně Jana Peroutky:

„Jsem rozhodnut. Přidávají se ke mně tři mladí hoši. Ladislav Hradil z Brodku u Přerova, Miroslav Vydráň z Písku v Čechách a Josef Šesták z Lanžhota. V kapse kabátu mám revolver zn. FN 6,35. Cestu na svobodu máme již připravenou. Deska z dřevěného oplocení se dá bez problému oddělat a další překážka, drátěné pletivo, je rozpojena a drží ji v několika místech jen kousky drátu. Poslední zamávání kamarádům a vyrážíme. Utekli jsme z tábora. Přicházíme k Mistřínu, je kolem páté hodiny ráno. Procházím krátkou uličkou, na jejímž konci po pravé straně je dům Němčanských. Zvoním a otvírá mi Valentin. Jdu do chodby a ani nepotřebuji nic vysvětlovat. Nějakou dobu nesmíte vycházet, a jak bude dál, se uvidí.“

A znovu si kladu otázku, jak je možné, že teprve 7. 10. 2017 je otevřen důstojný památník lidského utrpení.

Jan Hradil

Duchovní obnova

V pondělí 2. října dopoledne začala duchovní obnova královéhradecké diecéze v Broumovském klášteře. Po necelé čtyři dny nás bratr biskup Pavel seznamoval a provázel enneagramem duše. Znovu jsme si vlastně měli uvědomit, jak je to často těžké vyznat se v sobě samém, jak snadnější pro nás je zařadit „do škatulky“ toho druhého. A také, že nikdo není tak dobrý, aby mohl být spokojený sám se sebou, že je třeba se stále sám sebe ptát: Jak mě vidí Pán? Setkání nás obohatilo. A bylo dokonale připraveno i po organizační stránce, včetně vytištěných poznámek a pracovního sešitu. Děkuji všem zúčastněným za krásné společenství.

Věra Říhová

Stavět mosty...

Dokončení ze str. 3

kého biblisty, že lidé prvotní církve „mysleli, mluvili, psali a modlili se v židovských kategoriích“. Převodem původně většinou ústně tradované zvěsti Nového zákona do

řečtiny a poté do latiny se neproměnilo pouze slovní „odění“ tohoto poselství. Neplatí přece, že by obsah existoval nezávisle na podobě jazyka. Každý jazyk přináší vlastní architekturu myšlení a vyjadřování, nezměnitelné vyznění, které se v jiném

jazyce nedá zcela přesně napodobit. Také se často jedná o zamýšlené křesťanské odklony od mateřské půdy židovství, časté upravování textů podle odklonu cest církve a synagogy. Tak dochází ke změnám při překladech, nepřesnostem a v horším případě ke špatnému porozumění. Jsou o to výraznější, o co více

jazyk překladu zasahuje do předkládaných myšlenek svými kategoriemi. A tak se otázka, zda je Bible správně přeložena, stává důležitým bodem Lapidovy práce, které se věnuje nejen v řadě publikací, ale hovoří o ní v rozhlasových příspěvcích, na akademické půdě, při církevních dnech, i ve svých fejetonech.

Lze oprávněně prohlásit, že díky tomu nastala v křesťanství řada významných posunů směrem k nápravě a tato atmosféra smíření již přináší své plody.

Kdo se ptá na původní jazykovou podobu evangelií, kdo zde pátrá po původní hebrejské „esenci“ myšlení, si musí položit tuto otázku: Jak se z této perspektivy jednalo s Ježíšem z Nazaretu? I Lapide si klade tuto otázku a je to on, kdo pro Krista jakožto Žida znovuobjevuje, kým vlastně byl. Řada křesťanů je ještě dnes touto myšlenkou udivena, křesťanská tradice přece přiřazovala Krista – jak jinak – samozřejmě ke křesťanství. Zcela se přitom přehlíží

rozdíly mezi historickým mužem z Nazaretu a zvěstmi o něm, které o staletí později vedly k vyznání víry církve. Ke krédu, které už není formováno počátečním hebrejským duchem, ale helénistickým, platónským myšlením rané církve (po zničení Jeruzaléma Římany a po začátku diaspory). V této změně ale vidíme podstatný důvod pro antagonismus mezi židovstvím a křesťanstvím. Je to právě toto opomenutí původu, které křesťanům umožnilo vidět v Židech nepřátele. Pinchas Lapide se proti tomu snaží ukázat, že Ježíšovo poselství jako celek je zakořeněné v židovství. Ježíš byl židovský rabi, ovšem – jak poznamenává i Lapide – s úkolem a osudem, který byl pozoruhodný a zvláštní...

Převzato z knihy Bůh a člověk hledající smysl autorů Viktora E. Frankla a Pinchase Lapide. Vydalo nakladatelství Cesta Brno 2011. www.cestabrno.cz

Církev československá husitská, Pražská diecéze a Náboženská obec Praha I-Staré Město
v úvodu
SLAVNOSTNÍ SHROMÁŽDĚNÍ
ke Dni válečných veteránů, k 99. výročí ústavení 1. světové války
a k 78. výročí smrti člena ČČSH studenta Jana Opplana.
Část přiblíží
střední Armáde ČR, ČsČH, Společnost M. R. Štefánika a další představitelé veřejnosti,
společenského a politického života.
Při této příležitosti se bude tradičně konat pobožnost v kostele sv. Mikuláše na Staroměstském náměstí v Praze
v pátek 10. listopadu 2017 od 17 hodin.
Předsednost posadac
ThDr. Tomáš Berta, Th.D., předseda ČČSH, doc. ThDr. Dušan Džmár, Th.D., biskup pražský ČČSH
Kostelní pokladní ThDr. Filip Štáhl, biskup plzeňský ČČSH
Moderuje: Renata Veřková, ústřední: Hana Horáková – zpívá, za klavíru doprovází: Miroslav Rajčta
Jana Jirádková – zpívá, Miroslav Kejmar – zpívá, za varhanou doprovází Bohumír Rabas

Zprávy

Jak si to pamatuju já
Přijďte si popovídat a zavzpomínat se známým hercem a dabérem Dalimilem Klapkou v úterý 31. 10. v 15 hodin do zasedací síně NO ČČSH, Vítkova 13, Praha 8 – Karlín. „Jak si to pamatuju já“, tak nazval Dalimil Klapka, člen Uměleckého sdružení Artes, jehož byl řadu let předsedou, svoji autobiografickou knížku. Jako herec přes tři desítky let působil v Realistickém divadle na Smíchově (dnes Švandovo divadlo) a také v mnoha dalších divadlech. Podle svých slov byl celý život obdařen takzvanou „rychlou“ pamětí, takže díky tomu hrál dokonce 39 záskoků různých rolí. Objevil se i v řadě českých filmů. Pravidelná Setkání třetího věku v Karlíně pořádá NO ČČSH Karlín a Dialog na cestě ve spolupráci

s Obcí spisovatelů, Pražským klubem spisovatelů a Městskou částí Praha 8. **ON**

Moře, zvané Galilejské
Všichni bratři a sestry, vážení a milí příznivci našich tematických večerů! Náš přítel Jan Kovanec (publicista z Neviditelného psa a autor sci-fi) byl v Izraeli už pětkrát a napsal o tom knihu Mír v Izraeli. Ze svého archivu pro nás vybral sérii fotografií památek a přírody v okolí jezera Kineret, kde se odehrávala podstatná část novozákonních příběhů. Besedovat a diskutovat budeme i o dvou místech, kde byl dle tradice pokřtěn Ježíš. Večer s názvem Moře, zvané Galilejské, proběhne ve čtvrtek 26. října ve Farského sále (Dykova 1, Praha 10), od 19 h. Těšíme se na vás! **OK**

Kostel sv. Mikuláše
na Staroměstském náměstí

pondělí 23.10. 2017, 20.00
PRAGUE BRASS ENSEMBLE
Aleš Bárta – varhany
J. S. BACH, A. DVOŘÁK, F. LISZT, G. GERSHWIN

úterý 24.10. 2017, 17.00
Michal Hanzal – varhany
František Bílek – trubka
G. F. HÄNDEL, J. S. BACH, G. P. TELEMANN, W. A. MOZART

středa 25.10. 2017, 17.00
Bohumír Rabas – varhany
Hana Jonášová – soprán
L. VIERNE, G. F. HÄNDEL, W. A. MOZART, F. SCHUBERT

čtvrtek 26.10. 2017, 17.00
PRAGUE MOZART TRIO
Štefan Britvik - klarinet
Miloš Bydžovský - klarinet
Petr Němeček – fagot
W. A. MOZART, F. HÄNDEL, A. VIVALDI, L. van BEETHOVEN

pátek 27.10. 2017, 17.00
SAINT NICHOLAS CHAMBER SOLOISTS
Michal Hanzal – varhany
Martina Bauerová – soprán
František Bílek – trubka
J. S. BACH, G. F. HÄNDEL, A. VIVALDI, C. SAINT-SAËNS

PRO DĚTI A MLÁDEŽ

Prokletí fíkovníku

Vypisujte písmena z horní tabulky v pořadí daném čísly ve spodní tabulce.

B	D	Á	O	Í	O	Á	E	Í
CH	O	B	E	V	Š	E	R	O
I	R	Ž	K	H	Y	N	N	T
S	E	P	P	T	Y	A	Ř	Z

5	18	33	14	17	9	21	23	2
10	26	12	31	1	34	6	27	19
24	3	22	20	25	11	32	13	36
15	35	29	8	16	28	4	30	7

(Řešení z minulého čísla: Neodmítejme.)

Jana Krajčířiková

Změna programu vyhrazena.

Placená inzerce

Objednejte si Český zápas

Týdeník Český zápas můžete i pro vaše rodinné příslušníky a přátele (vč. starších čísel) objednat na e-mailu: prodejna.blahoslav@ccsh.cz
Tel.: 220 398 117

Z ekumeny

15. ročník ekumeny služeb se koná 18. listopadu v kostele sv. Mikuláše na Staroměstském náměstí v Praze

„Všechno tvořím nové“

MODLITBA ZA DOMOV
28/10/2017
www.modlitbazadomov.cz

9.30–10.00 • PRAHA 3
EKUMENICKÁ BOHOSLUŽBA A ZPĚVÁNÍ
Kostel sv. Mikuláše, Staroměstské náměstí, Praha 1

10.30–14.00 • PRAHA 2, 3, 10
KALUPNÉ – DUCHOVNÍ FESTIVAL PRO CELOU RODINU
Hlavní sál ČČSH na Vinohradech / Jiráskova 1, Praha 2
Kostel sv. Mikuláše / Staroměstské náměstí, Praha 1
Kostel sv. Václava / Štěpánská 1, Praha 2
Kostel sv. Václava / Štěpánská 1, Praha 2
Kostel sv. Václava / Štěpánská 1, Praha 2

15.00–16.30 • PRAHA 3
KONCERT A KEMPANOVANÝ POŘAD
Kostel sv. Mikuláše, Staroměstské náměstí, Praha 1

HRADIŠTAN & Jiří Pavlica
Kompanovaný pořad se zajímavými hosty v přímém přenosu České televize
Vstup zdarma na všechny úrovně

organizátor: www.blahoslav.cz | koordinátor: www.blahoslav.cz | partner: www.blahoslav.cz

www.blahoslav.cz | www.blahoslav.cz | www.blahoslav.cz

